

Het Bos Spreekt

manifest

Voorwoord
*Waar komt dit manifest uit voort,
waar is het voor bedoeld?*

In 2120 zal het landoppervlak in Nederland voor 20% bestaan uit bos¹. Dit manifest is een handreiking naar een levendig boslandschap en introduceert hiervoor een nieuwe grondhouding. Voor de nabije en verre toekomst.

Vele beschavingen zijn verloren gegaan door het massaal kappen van bos². Om handelingsperspectief te creëren over het leven in wederkerigheid met het bos en haar ecosysteem heeft de installatie *Assembly of Trees* een serie workshops plaatsgevonden tijdens Festival Oerol 2022, Terschelling (NL). Deze workshops en de interactie met het publiek zijn de inspiratie geweest voor dit manifest. Het manifest is mede ontleend aan de rechten-voor-de-natuur uit de grondwet van Ecuador waaronder het voorzorgprincipe³ en wereldwijde inheemse wijsheid.

Dit heeft geleid tot dit biocentrische manifest:
de grondbeginselen van het Bos.

Opgesteld door

Dorine van Norren

In samenwerking met

Chihiro Geuzebroek

Koen Arts

Elmo Vermijs

Jessica den Outer

Raki Ap

Remi Hougee

Wij bepleiten:

Voor het Bos: Wederkerigheid van relaties,
(materiaal) gebruik, en van rechten; luisteren naar
elkaar met open hart, alsmede historisch besef waar
wij vandaan komen.

Laten we samen streven naar:

het erkennen van de intrinsieke waarde
van het Bos;

recht op bestaan;

respect voor het web van het leven en de
verscheidenheid;

herstel en compensatie bij beschadiging;

erkenning van verbondenheid en wederzijdse
voeding;

gelijkwaardigheid, waardigheid van al het leven en
het voorzorgprincipe.

Omarm de grondbeginselen en teken mee met het Bos.

Het Bos Spreekt

Wij het Bos

Holland, Holtland, **Houtland**, ik voel mij onttroond. Jullie noemden het land naar onze bomen. Maar waar zijn zij? Economisch gewin. Alleen Ierland en Malta⁴ zijn nog armer dan ik. Ik, het Bos, leef in armoede, de armste ter wereld.

Herstellen jullie ons?

Wij zijn gemaakt van **één essentie**, gesneden uit hetzelfde hout. De boom in onszelf ontdekken, de mens in de boom. Waar is onze eenheid gebleven?

Herinneren jullie ons?

Jouw ouders, grootouders, kinderen, **familie**, voorouders, vrienden, wat heb je meegemaakt met ons het Bos? Hoe groeiden jullie met ons? Onze ringen zijn jullie ringen.

Omringen jullie je met ons?

Respecteer het Web van het Leven, het zijn onze hersenen. Wij, het Web, zijn ook onder de grond, wij zijn ondergronds en ondoorgrondelijk. Wij Wezens en niet Wezens overleven door elkaar. Samen zijn we slim, houden wij de voorouders in leven en delen onze herinneringen met jullie. Wij het Bos vormen jullie collectieve geheugen van alles wat was, is en zal komen. Ons geheugen is uitgestrekt. Jullie prehistorische internet.

Zien jullie ons?

Ons bestaan is rijk aan **verscheidenheid**. De dieren mogen rusten in onze schaduw. Wij zusters en broers zijn allemaal anders. Het dennenbos heeft orchideeën, het loofbos spechten, gemengde bossen roofvogels. Tot de kleinste wezens die zich in ons verschuilen en nestelen, om ons heen vliegen en kruipen. *Beschermen jullie ons?*

Als wij beschadigd worden, vragen wij om **Eerherstel**. **Compensatie** voor het leed wat ons is aangedaan zodat wij opnieuw kunnen groeien en bloeien en in balans kunnen blijven. In onze wereld is geen schuld, alleen actie en reactie, oorzaak en gevolg. Wij houden van alle wezens in gelijke mate. *Begrijpen jullie ons?*

Alle **menselijke wezens** mogen zich wentelen in onze aanwezigheid en uitstraling om hun eigen krachten te versterken en zich nog meer te verbinden met alles wat leeft. Wij bieden jullie ontspanning, bezinning, gezondheid. Wij helpen jullie tot jezelf te komen. Wij voelen diepe **verbondenheid** met jullie. Wij, het web van leven, communiceren iedere dag met de mensheid. *Horen jullie ons?*

Wij **voeden** jullie met alles wat hier leeft. Jullie menselijke aanwezigheid en zorg versterkt onze aanwezigheid, verscheidenheid en biodiversiteit. *Proeven jullie ons?*

Beschermen

Begrijpen

Horen

Proeven

jullie

ons?

Wij, het Bos, zijn van onszelf,
niemand kan ons zich toe eigenen.

Niet alleen mijn bomen, maar ook mijn stammen,
sappen, bladeren en wortels hebben rechten. Ons
bestaansrecht, onze integriteit, **(gelijk)waardigheid en
vredig bestaan**. Wees vrienden met ons! Wij hebben
nooit genoeg van jullie. *Komen jullie rusten en spelen?*

Oogst van ons, maar respecteer de andere
functies die wij vervullen. Creëer en beheer ook
verschillende soorten bossen: houtbossen en
voedselbossen om te oogsten, bossen om in te zijn
of een bos waarin je alles kan doen. Jullie aandacht,
zorg en voorzorg stellen wij zeer op prijs net als
jullie blijken van **dankbaarheid** en inventiviteit om
met oplossingen te komen. *Voelen jullie ons?*

Welke taal moet ik spreken als Bos zodat jullie ons
verstaan? Een taal van wetenschap is ons te kil. Een
taal van emotie is ons te zwoel. Een taal van geld is
ons te goedkoop. Een taal van stilte...

Ja, een **taal van stilte** die past onze boodschap heel
aardig. Die boodschap valt jullie mensen op het eerste
gezicht misschien wat tegen, maar gaandeweg wint
ze aan kracht: *Horen jullie ons?*

Wij spreken op het moment dat jij niet luistert, dat
jij niet meet en niet zaagt, dat jij niet weet en niet
treurt, dat jij niet rent en niet vraagt. Wanneer jij
doet in het Bos. Wanneer jij je verstand verliest. Ons
lichaam – bot, sap, hout. **Verstand nul, hart open**.
Laat ons maar.

het Bos jullie Huis

Ooit waren jullie allemaal **Inheemse Volkeren**.
Voor jullie was en is _____ , _____ , jullie
Apotheek, jullie Supermarkt, jullie Museum en
jullie School. Jullie namen niet meer dan nodig is,
voor volgende generaties, om net zo te genieten
als jullie. Dat Huis vervuilden jullie niet en dat
maakten jullie zeker niet kapot. Dat is oude Wijsheid.
Eren jullie ons?

Jullie monoculturen verstikken onze hersenen.
Jullie plantages deprimeren ons bestaan. Jullie
isoleren ons naar niet-bestaan. Wij Bossen zijn
net roddelende mensen. Wij hebben het over
het vervuilde water, hoe de nieuwkomers het
landschap hebben veranderd en vernietigd.
Hoe we onze hersenen weer schoon krijgen.
Praten jullie mee?

Het Bos

Het Bos Spreekt

Endnotes

1. Een natuurlijkere toekomst voor Nederland in 2120, WUR 2019
2. Wat de bomen ons vertellen, een geschiedenis van de wereld in jaarringen, Valerie Trouet, 2020
3. Het voorzorgsprincipe is een moreel en politiek principe dat stelt dat als een ingreep of een beleidsmaatregel ernstige of onomkeerbare schade kan veroorzaken aan de samenleving of het milieu, de bewijslast ligt bij de voorstanders van de ingreep of de maatregel als er geen wetenschappelijke consensus bestaat over de toekomstige schade.
4. data.worldbank.org

Colofon

Opgesteld door

Dorine van Norren diplomaat en schrijver.
Zij is gepromoveerd op Ubuntu/Buen Vivir.

In samenwerking met

Chihiro Geuzebroek multidisciplinair kunstenaar, schrijver, organisator, trainer in dekoloniale klimaatrechtvaardigheid perspectieven en praktijken.

Koen Arts universitair docent (Wageningen Universiteit & Research), natuurverkenner en schrijver (o.a. Wild Jaar, Ijsberen met optimisme, Rewilding in Nederland). Hij onderzoekt de relatie tussen mens en natuur in woord en daad.

Elmo Vermijs beeldend kunstenaar die werkt op het scheidingsvlak van landschap, kunst en ecologie. Hij is initiator van onderzoeksproject StagingWood.

Jessica den Outer jurist, schrijver en spreker over de Rechten voor de Natuur. Zij maakt deel uit van het United Nations Harmony with Nature Network als een Earth-centered Law Expert.

Raki Ap woordvoerder van de Free West-Papua Campaign. Hij strijdt voor een onafhankelijk West-Papoea en haar inheemse leefwijzen.

Remi Hougee boswachter voor Staatsbosbeheer op Terschelling. Staatsbosbeheer beheert 9500 hectare natuur op Terschelling (ca. 80% van het eiland), waarvan ca. 750 hectare bos.

Het manifest *Het Bos spreekt* is onderdeel van *StagingWood*,
een meerjarig onderzoeksproject naar onze verhouding tot
een niet-menselijke omgeving als het bos.

De boscyclus volgend, *preliminair, ontkiemen, groei, verval en afsterven*-
gaat een steeds wisselende coalitie op Terschelling met (materiaal)
onderzoek, ruimtelijke installaties, publicaties en publieke programma's en
seminars op zoek naar andere relaties met het bos.

Maart 2023

www.stagingwood.org

Grafische vormgeving
Studio Vandiesen

Mede mogelijk gemaakt door:
Vriendenloterij Fonds
Stichting Doen
Festival Oerol